SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:2355

av Linda Lindberg m.fl. (SD)

Folkhälsa

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en nationell handlingsplan för hälsosamma matvanor och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda en strategi för stressrelaterad ohälsa och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att berörda myndigheter bör uppmärksamma sociala mediers påverkan på ungas välmående samt arbeta vidare med vilka åtgärder som kan vidtas för att förebygga missbruksliknande användning av sociala medier och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en nationell handlingsplan mot tuberkulos med fokus på epidemiologisk övervakning, smittspårning, identifiering av riskgrupper och behandling och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att informera föräldrar om verktyg för att begränsa barns användning av sociala medier och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om obligatoriska hälsoundersökningar för migranter i de fall det kan motiveras i syfte att möjliggöra tidig upptäckt och behandling av smittsamma och andra allvarliga sjukdomar och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Folkhälsopolitikens grundläggande mål är att främja god hälsa och förebygga sjukdom. En väl fungerande folkhälsopolitik bidrar till ökad livskvalitet, längre livslängd och minskad sjukfrånvaro. Sverigedemokraterna anser att folkhälsoarbetet ska utgå från konkreta problem och bygga på kunskap om vilka åtgärder som faktiskt fungerar. En väsentlig distinktion är gränsen mellan individens och samhällets ansvar. Samhället ska utifrån okontroversiella fakta (”rökning är skadligt för hälsan”, för att nämna ett uppenbart exempel) tillhandahålla information och råd så att människor ges goda förutsättningar att göra hälsosamma val. Det handlar bland annat om att främja fysisk aktivitet och goda matvanor, förebygga skadlig användning av alkohol och så vidare. Med detta noterat, samhällsansvaret kan inte ersätta individens ansvar för den egna hälsan och för övrigt inte heller föräldraansvaret.

Tidig upptäckt av ohälsa och individanpassade insatser kan samtidigt förebygga att problem förvärras. Och uppenbart, den som är sjuk ska alltid kunna vända sig till den offentligt finansierade sjukvården.

Sammantaget bör svensk folkhälsopolitik fokusera på förebyggande arbete, tidiga insatser och åtgärder som bygger på kunskap och dokumenterad effekt. Målet bör vara att ge människor bättre förutsättningar att leva ett friskt och aktivt liv, samtidigt som samhällets resurser används där de gör störst nytta.

Handlingsplan för hälsosamma matvanor

Kostvanor har stor betydelse för människors hälsa. Övervikt och fetma ökar risken för bland annat hjärt- och kärlsjukdomar, diabetes och många cancerformer. Samtidigt möter konsumenter ett stort utbud av produkter med högt innehåll av exempelvis socker och låg näringsmässig kvalitet. Politikens uppgift är inte att detaljstyra människors matvanor, utan att skapa bättre förutsättningar för informerade och hälsosamma val. Skolan har här en särskilt viktig roll eftersom den når alla barn.

Sverigedemokraterna anser därför att regeringen bör ta fram en handlingsplan för hälsosamma matvanor. Handlingsplanen bör bygga på erfarenheter från andra länder och bland annat överväga tydligare information om livsmedels innehåll och grad av bearbetning, incitament för producenter att minska exempelvis sockerinnehållet.

Enligt en studie av Sällström med flera (2026) vid Göteborgs universitet som gjordes i samarbete med Livsmedelsverket, är ungefär hälften av maten som svenskar konsumerar ultraprocessad. Det är förknippat med kost som är kopplad till en ökad risk

för bland annat hjärt- och kärlsjukdomar och obesitas. Även om begreppet ultraprocessat innefattar en rad bearbetade produkter med varierande näringsinnehåll och hälsopåverkan, bör graden av bearbetning tas i beaktning och en relevant kategorisering livsmedelsbearbetning utredas.

Strategi för stressrelaterad ohälsa

Stress är en relevant riskfaktor för psykisk ohälsa som direkt och indirekt kan påverka andra hälsotillstånd genom att medverka till depression, sömnbesvär med mera. I svåra fall kan stress leda till utmattningssyndrom och ett kroniskt nedsatt hälsotillstånd för en individ. Bortsett från konkreta sjukdomar kan kronisk stress i vardagen även leda till en allmänt försämrad upplevelse av tillvaron.

Enligt Folkhälsomyndigheten är upplevd stress vanligt förekommande i samhället och andelen som uppger att de är stressade är högst bland unga. Exempelvis svarade 37 procent av unga kvinnor att de känner sig ganska eller mycket stressade år 2022. Vidare svarar skolbarn oftare än andra att de känner sig stressade, vilket är än mer alarmerande.

Med hänsyn till ett snabbt föränderligt samhälle och den påtagliga problematiken kring stress bland befolkningen anser Sverigedemokraterna det vara angeläget att utreda vilka faktorer som orsakar stress bland befolkningen samt presentera realistiska åtgärder för hur dessa kan åtgärdas i form av en strategi.

Många fokusområden för eventuella åtgärder kommer sannolikt att hamna på andra parlamentariska och administrativa nivåer, men en övergripande utredning kan utgöra en god vägledning mot ett mål som gynnar hela samhället. Utredningen kan exempelvis innefatta men behöver inte begränsas till arbetsmiljö, stadsplanering med hänsyn till gröna, sociala och lugna miljöer, tillgänglighet av fysisk aktivitet, reklam och sociala medier.

Sociala medier och psykisk hälsa

Sociala medier har blivit en central del av många människors vardag. Tjänsterna är utformade för att öka användarens engagemang och kan innebära att människor tillbringar mer tid på tjänsterna än de avsett. Omfattande användning av sociala medier kan leda till psykisk ohälsa och undanträngning av andra viktiga livsmoment.

Sverigedemokraterna anser att denna utveckling behöver uppmärksammas och att regeringens arbete med barns och ungas skärmanvändning bör kompletteras med kunskap om hur sociala medier påverkar vuxnas hälsa.

Med detta noterat anser Sverigedemokraterna att strikta ålderskontroller på sociala medier inte är en önskvärd utveckling. Problemet är dels att även alla vuxna måste legitimera sig och lämna ut känsliga uppgifter för att på så sätt koppla all sin aktivitet på sociala medier till sin identitet, dels att den eventuellt positiva effekten för den unga målgruppen inte är klarlagd.

Det finns även tekniska hinder kopplade till förslaget. Krav på åldersverifiering är geografiskt begränsade och därmed enkla att kringgå med VPN-tjänster. Därutöver har inte någon säker verifieringsmetod presenterats. EU:s egen åldersverifieringsapp, som just var avsedd att vara säker och anonym, hackades på kort tid och visade sig lagra känsliga användardata.

Slutligen skapar förslaget en ökad risk för att unga förflyttar sig från de etablerade plattformarna till digitala miljöer som inte erbjuder några säkerhetsfunktioner eller moderering av innehåll alls. Det är särskilt problematiskt med hänsyn till ungdomar i utsatthet som behöver ha tillgång till säker kommunikation.

Vi ser med oro på de yttrandefrihetsinskränkningar som sker i omvärlden och där tvingande legitimering på sociala medier kan vara en del av problemet. I stället för en tvingande åldersverifiering som slår mot hela befolkningen anser vi att myndigheter och företag ska göra mer för att premiera de mer träffsäkra och effektiva verktyg som finns tillgängliga för alla föräldrar i syfte att begränsa både skärmtid och innehåll.

Handlingsplan mot tuberkulos

Tuberkulos är fortfarande en folkhälsoutmaning i Sverige, även om antalet rapporterade fall har minskat under senare år. De flesta fall berör individer som har smittats utanför Sverige, men sjukdomen kräver fortsatt effektiv smittspårning, övervakning och tillgång till adekvat behandling.

Sverigedemokraterna anser att regeringen bör ta fram en nationell tuberkulosplan som säkerställer en likvärdig hantering i hela landet. Planen bör bland annat omfatta epidemiologisk övervakning, smittspårning, identifiering av riskgrupper och uppföljning så att behandling fullföljs.

Hälsoundersökning för vissa migranter

Skillnader i sjukdomsförekomst mellan olika delar av världen innebär att vissa smittsamma sjukdomar kan förekomma betydligt oftare bland personer som anländer till Sverige. Tidig upptäckt och behandling är viktigt både för den enskilde och för att förebygga smittspridning. Sverigedemokraterna anser därför att regeringen bör införa obligatoriska hälsoundersökningar för migranter i de fall det kan motiveras, väsentligen baserat på vilket land man reser från. Undersökningarna bör möjliggöra tidig upptäckt och behandling av smittsamma och andra allvarliga sjukdomar.

Linda Lindberg (SD)

Leonid Yurkovskiy (SD) *Andrea Kronvall (SD)*

Kevin Sahlin (SD)